

Suomen metsäkeskus
kirjaamo@metsakeskus.fi

Dnro 2858/09.00/2025

Lausunto Etelä-Savon alueellisesta metsäohjelmasta 2026–2030

Maakuntaliitto kiittää, että alueellista metsäohjelmaa vuoteen 2030 ja maakunnan yleiskehittämisen maakuntaohjelmaa 2026–2029 on laadittu yhteistyössä. Molemmat ohjelmat pohjautuvat Etelä-Savon maakuntastrategiaan 2030, jonka kolme kärkeä ovat: Metsä, Vesi ja Ruoka.

Olemme Suomen metsäisin maakunta ja eurooppalaisestikin katsottuna aivan kärkeä maakunnan maapinta-alan metsäpeitteessä. Viimeisen viiden vuoden toteutunut hakkuukertymä alittaa suurimman ylläpidettävissä olevan hakkuukertymääräarvion, mikä on hyvä asia.

Metsäarvojen välittäminen nuorille sukupolville on tärkeä linjaus ohjelmassa, samoin kuin metsien hyvinvointia lisäävä merkitys, mittaamattoman arvokas sellainen ja suomalaisuuden keskiössä. Metsäluonto lisää ihmisten hyvinvointia monin tavoin: se tarjoaa rauhaa, liikuntamahdollisuuksia, puhdasta ilmaa ja jopa kemiallisia yhdisteitä, jotka vaikuttavat suotuisasti mieleen ja kehoon. Puut, erityisesti havupuut erittävät luonnollisia orgaanisia yhdisteitä, jotka voivat alentaa stressiä ja parantaa vastustuskykyä. Myös metsän mikrobialtistus tutkitusti parantaa vastustuskykyä. Metsiin liittyy paljon tekemistä, kuten liikkumista, marjastusta, sienestystä, metsästystä ja jokaisen oikeuksia. Stressin vähentäminen ja terveyden edistäminen ovat mahdollisia juuri Etelä-Savon kaltaisissa maakunnissa eli niihin liittyy samalla matkailu- ja elinkeinojen edistämisen näkökulmaa sekä tutkimuksen edistämistä.

Etelä-Savon maakuntaliitto haluaa toimia sen eteen, että suomalaisessa yhteiskunnassa on uskoa metsiimme, metsärikkaisiin alueisiin ja annetaan arvoa metsiä ja luontoa ylläpitäville alueille, metsäiselle Suomelle. On huolestuttavaa nähdä, miten hypoteettisesti rakennetut, ihmisten luomien järjestelmien tuottamat taloudelliset arvot ja esimerkiksi vakuusarvot jatkavat alenemistaan juuri Etelä-Savon kaltaisilla alueilla. Tarvitaan sekä julkisen että yksityisen sektorin uudelleenarvottamista meidän luontorikkaille, metsäisille maillemme ja niiden arvolle, joka elinkeinojen, ympäristön, ilmaston, energian, omavaraisuuden ja jopa inhimillisen kehityksen näkökulmasta ovat korvaamattoman tärkeitä.

Metsäohjelma toteuttaa maakuntaliiton näkökulmasta erityisesti Metsä-kärkeä, mutta linkittyy myös Vesi- ja Ruoka-teemoihin esimerkiksi luonnon monimuotoisuuden, vesien suojelun ja luonnontuotteiden osalta. Etelä-Savon tavoite maakuntastrategiassa on olla hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä ja Metsä-kärjessä ovat strategiset tavoitteet vuoteen 2030:

1. Metsät ovat hyvin hoidetut ja kestävästi hyödynnetyt
 - ✓ Etelä-Savon metsät ovat edelleen hyvin hoidetut ja monimuotoiset
 - ✓ Maakunnan metsät toimivat merkittävinä hiilinieluinä

2. Metsäosaaminen ja liiketoiminta ovat maailman kärkeä useilla korkean osaamisen alueilla
 - ✓ Osaaminen on kaupallistettu korkeamman jalostusasteen lisäarvotuotteiksi ja älykkäämmiksi tuotantomenetelmiksi.
 - ✓ Teknolohiateollisuus on kiinteä osa Etelä-Savon metsäklusteria erityisesti TKI-toiminnassa sekä älykkäissä laite- ja järjestelmäsovelluksissa
3. Matkailu ja hyvinvointi laajentavat metsien monikäyttöisyyttä
 - ✓ Metsä on hyvinvoinnin lähde ja matkailun tuotesisältö
 - ✓ Metsäsisältöinen palveluliiketoiminta kasvaa.

Etelä-Savon maakuntastrategiaa jatkava maakuntaohjelma 2026–2029 on parhaillaan luonnoksena lausunnoilla. Maakuntaohjelman luonnos ja maakunnallisen metsäohjelman luonnos molemmat nostavat metsien taloudellista, ekologista, sosiaalista ja kulttuurista kestävyyttä, metsien merkitystä ilmastonmuutoksen hillinnässä ja metsien monikäyttöä virkistykseen, matkailuun sekä luonnontuotteiden ja puurakentamisen raaka-aineen lähteenä. Maakuntaohjelman luonnos ja metsäohjelman luonnos molemmat tukevat metsäbiotalouden tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaa. Lisäksi maakuntaohjelman älykkään erikoistumisen strategiassa metsä on yksi viidestä kehittämiskärjestä. Voimme siis todeta, että maakunnassa ymmärretään strategisen tason metsien tärkeys.

Metsäohjelman tilannekuva -kappaleessa todetaan, että Etelä-Savossa metsäalan läpileikkaavina teemoina toimivat elinkeinot, monimuotoisuus ja ilmastonmuutos. Metsäohjelma tuo hyvin esiin pohjoisten harvaanasuttujen alueiden lisäarvon koko Euroopalle, mutta voisi vielä selvemmin linjata, kuinka Etelä-Savolle aukeaa mahdollisuuksia metsien kestävässä käytössä ja uudistamisessa, kun monet EU-linjaukset (mm. LULUCF, ennallistamisasetus, energiatuotannon ja -käytön sähköistyminen, biotalouden kiertotalous) konkretisoituvat seuraavan viiden vuoden aikana. Luonnonvarakeskuksen hiilinielulaskennan tarkistaminen on käynnissä ja tilannetta on hyvä seurata.

Molemmat ohjelmat, metsäohjelma ja maakuntaohjelma, tunnistavat monihyötyisiä tarvittavia toimia, kuten turvemaiden käsittelyn, sekapuustoisuuden, jalostettujen taimien käytön ja kiertoajan pidentämisen. Alueellisessa metsäohjelmassa olisi voinut vielä rohkeammin vastata toimintaympäristön käynnissä olevaan muutokseen ja vielä rohkeammin nostaa esimerkiksi lisäarvotuotteita ja mahdollisuuksia luonnonarvomarkkinoihin. Jatkojalostuksen tason ja määrän lisäys meidän maakunnassamme voisivat tuoda kaivattua arvonlisää metsästä saatavalle raaka-aineelle.

Metsien kasvuun ja hoitoon liittyvät metsäohjelman päämäärät ja toimenpiteet tukevat periaatteessa Etelä-Savon metsien hiilinielun palautumista. Metsän kääntäminen takaisin hiilinieluksi vaatii aktiivisia, tiedostettuja toimia ja sekä organisaatioiden että yksityisten metsänomistajien kannustamista. Maakuntastrategian strategisina indikaattoreina ovat: 1) hiilineutraalius vuoteen 2035. Vaikka tavoite on kova, se ei ole mahdoton, sillä metsää on niin paljon maakunnassa. Vaikka nettohiilinielu olisi vain **0,25 kgCO₂e** per hehtaari, se voisi riittää maakunnan hiilineutraaliustavoitteeseen. 2) Metsätaseeseen liittyvä strateginen indikaattori: viiden vuoden tarkastelussa (kasvu - poistuma) vuoden 2030 poistuma ei ylitä kasvua. Metsäohjelma voisi vielä systemaattisemmin ohjata kohti näitä strategisia tavoitteita.

Yksityisten metsänomistajien merkitys on erittäin suuri Etelä-Savossa. Paitsi viestinnällisiä toimia, metsäohjelmassa voisi olla konkreettisia toimia pienmetsänomistajille, kuinka varautua muuttuvaan ilmastoon tai esimerkiksi vieraslajeihin. Metsänhoidossa pitää varautua aiempaa suurempaan luonnonpoistumaan. Hyvä puoli on, että korkeampi CO₂-pitoisuus ja pitempi kasvukausi lisäävät puiden kasvua. Vaarana on, että tuhot ja kuivuudet syövät hyödyn.

Varautumistoimet ja ennakointi ovat tärkeitä, kuten metsäohjelmassa hyvin onkin. Yksityistieverkon kunto palvelee myös ilmastonmuutokseen sopeutumista avun saavutettavuuden ja metsäpalojen torjunnan kautta, minkä voisi lisätä ko. kohtaan.

Luonnon monimuotoisuuden kannalta talousmetsien monimuotoisuustoimet ovat ratkaisevan tärkeitä Etelä-Savossa. Vanhaa yli 120-vuotiaasta metsää meillä on vain 3,5 % metsistä. Vanhempien lehtimetsien lajit ovat vaikeuksissa: esimerkiksi kuhankeittäjä, joka on maakuntalintu, on erittäin uhanalainen. Monimuotoisuustoimien tarpeen ja vesiensuojelun tarpeen tunnistaminen esimerkiksi metsänkäyttöilmoitusten ja maisemaluvan haun yhteydessä on tärkeää. Lajien suojelu ei voi olla vain suojelualueiden varassa, vaan suunta piirretään talousmetsissä. Puhtaat vesistöt ovat myös aivan maakunnan olemuksen ydintä, siksi talousmetsien vesiensuojelu on erittäin tärkeää, esimerkkinä turvemaat ja rantametsät. Luonnonarvomarkkina osana kansallista ennallistamissuunnitelmaa ja ekologista kompensatiota on tulossa ja Etelä-Savon kannattaa olla siinä mukana – mutta miten, se täytyy varmasti selvittää ennen vuotta 2030. Ennallistamissuunnitelman luonnoksessa metsäindikaattoreita ovat: kuollut pystypuu, kuollut maapuu, puuston monilajisuus, eri-ikäisrakenteisten metsien osuus, luontaiset puulajit valtalajeina sekä metsien kytkeytyneisyys.

Nostoina metsäohjelman erityisen kannatettavia, monihyötyisiä toimia (suluissa toimenpidekappale, jossa mainittu):

Toimenpide	Hyöty ilmastonmuutokseen sopeutumiselle	Hyöty hillinnälle	Hyöty monimuotoisuudelle
Sekapuustoisuuden lisääminen (tp 5.4)	Parantaa metsien muutoskestävyyttä	Vähentää tuhoriskejä ja lisää hiilensidontaa	Lisää elinympäristöjen monipuolisuutta
Lehtipuusekoituksen suosiminen (tp 5.4)	Vähentää tuhoriskejä ja lisää resilienssiä	Tukee hiilivarastojen monipuolisuutta. Lisää talvista albedoa.	Tukee lajiston monimuotoisuutta ja tukee mm. uhanalaista kuhankeittäjää (maakuntalintu)
Säästöpuiden jättäminen (5.4)	Vahvistaa metsän rakenteellista kestävyyttä	Säilyttää hiilivarastoja	Tarjoaa elinympäristöjä lahoppuulajistolle
Vesiensuojelutoimenpiteet ja suojavyöhykkeet (5.4, 6.2, 6.3,)	Vähentävät ilmastonmuutoksen vaikutuksia vesistöihin (tulvat)	Tukevat ekosysteemien hiilivarastoja. Vähentävät vesistöjen rehevöitymistä ja siten ilmastopäästöjä.	Suojaavat vesistöjen lajistoa ja elinympäristöjä
Turvemaiden monipuoliset käsittelytavat (6.2, 6.3)	Vähentävät vesistökuormitusta ja parantavat sopeutumista (tulvat)	Vähentävät kasvihuonekaasupäästöjä. Turvemaiden ennallistamiselle voi laskea päästöhyvityksiä ilmastolaskennassa.	Tukevat kosteikkojen monimuotoisuutta
Jatkuva kasvatus (6.2, 6.3,)	Vähentää tuhoriskejä ja lisää metsän sopeutumiskykyä	Säilyttää maaperän hiilivarastoja pitkäaikaisesti, erityisesti turvemaiden tärkeyttä.	Tukee metsän rakenteellista monimuotoisuutta
Taimikonhoito ja jalostetut taimet (5.1, 6.3)	Parantaa metsän terveyttä ja sopeutumista	Lisää metsän kasvua ja hiilinielua	Voi lisätä puulajin sis. geneettistä monimuotoisuutta.
Talousmetsien luonnonhoito (5.4)	Vahvistaa metsien ekosysteemipalveluita	Tukee hiilivarastojen säilymistä	Lisää lajien elinympäristöjä ja ekologista verkostoa
Metsätuhojen tarkkailu ja ennakointi (5.3)	Vähentää ilmastonmuutoksen aiheuttamia riskejä	Säilyttää metsän hiilensidontakykyä	Vahvistaa metsän terveyttä ja elinvoimaisuutta. Estää vieraslajeja.

Koulutus ja viestintä (6.1, 6.2, 7.1, 8.1)	Lisää osaamista ilmastokestävässä metsänhoidossa. Lisää ymmärrystä ilmastomuutoksen vaikutuksista ja varautumistarpeesta.	Edistää vähäpäästöisiä käytäntöjä. Edistää puurakentamista/puutuotteita. Lisää ymmärrystä ilmastomuutoksesta.	Parantaa luonnonhoidon laatua ja vaikuttavuutta. Parantaa lasten ja nuorten luontosuhdetta. Metsässä oleilu parantaa terveyttä.
--	---	---	---

Ohjelman vaikutusarvioinnista

Metsäohjelman vaikutusarvioinnissa ei ole avattu vaikutusarviointia teemoittain. Vaikutusten arviointia olisi syytä avata ohjelmatekstiin enemmän. Nyt tekstistä ei käy ilmi, mitä asioita on arvioitu ja onko toimenpiteissä ristiriitaa, mikäli käytetään liitteessä esiin nostettua suurimman ylläpidettävissä olevan hakkuumäärän skenaariota.

Lopuksi

Voimme todeta, että Etelä-Savossa ymmärrämme metsien strategisen merkityksen. Haluamme ylläpitää metsien taloudellista, ekologista, sosiaalista ja kulttuurista kestävyyttä, metsien merkitystä ilmastomuutoksen hillinnässä ja sopeutumisessa. Haluamme edistää metsien monikäyttöä virkistykseen ja matkailuun sekä puhtaiden luonnontuotteiden ja puurakentamisen lähteenä. Haluamme tukea metsäbiotalouden tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaa. Haluamme pitää metsät maakunnan strategisena kärkeä.

Etelä-Savon maakuntaliitto

Heini Utunen
maakuntajohtaja

Päivi Rahikainen
ympäristöasiantuntija